

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Udrag fra Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 271. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius04val-shoot-idm140034109199120/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

NOTER.

S. 229 L. 10. Af de danske Smaabøger med Bibeltekster, som Palladius hentyder til, kendes nu af Davids Salmer: Udgaver fra 1528, 1531, 1533 og 1557 (Bibl. Danica I. 27), af Salomons Ordsprog: en Udgave fra 1552 (sst. 33), af Jesu Sirach: en Udgave fra 1541 (sst. 44).

S. 229 L. 16 f. Hermed sigter Palladius vel især til sit eget Skrift om Aager, udgivet foran, Bind II 389, og til Niels Palladius' Skrift om Drukkenskab: se foran S. 201 ff.

S. 229 L. 30. *i trende maade* ∴ paa tre forskellige Maader, nemlig i de tre Bøger om Sværigen og Banden, Palladius omtrent samtidig udgav, og som han omtaler nærmere S. 230, jfr. Indledn. foran S. 221 f. — Ordsproget om det tresnoede Reb findes som Nr. 890 hos Peder Låale, jfr. Præd. 4.12.

S. 230 L. 2 f. Jac. 3.5.

S. 230 L. 20. *brede sig vild der om* = undslaa sig derfor, fraga, Kalkar I 269.

S. 230 L. 25. *i dette ny Aar*, d. v. s. „i det kommende Aar“, Fortalen er jo skrevet i Slutningen af 1556.

S. 231 L. 1 ff. Om Andreas Musculus se nærv. Bind S. 14. I Musculus' Forord hedder det: „*Das ich aber solch mein gering arbeit E. E. G. [d. e. Georg Pudewilß zu Schwartzau] habe zuschreiben vnd dediciren wöllen/ hat mich darzu verursacht der gros mißgefallen/ so jr an solcher sünd vnd Gots lestrung traget vnd /habet wie ich das wieder alle meine hoffnung/ an einem Kriegsman sonderlich/ mit treuden von euch erkant habe . . Das jr aber solches alles bey mir ernster meinung . . gesucht habt/ bin ich deß bey mir genugsam versichert/ das jr auch euch alle Tomos oder Bücher Lutheri hochseliger gedechtnis zu kauffen/ vnd euch zu zuschicken (welches dann auch geschehen) bey mir fleißig ansuchen gethan habt“ osv.*

S. 231 L. 9 f. Benævnelserne *Centurio*, *Regulus* og *Eunuchus* er taget fra Vulgata. Den første Centurio er Hovedsmanden Matth. 8.54, den anden Centurio er Hovedsmanden ved Kristi Kors, Matth. 27.54, *Regulus* er Vulgatas Udtryk for den kongelige Embedsmand Johs. 4.46, *Eunuchus* for Hofmanden Ap. G. 8.27, *Jairus* er Synagogeforstanderen i Capernaum (Marc. 5.22). — De to Centurioner, *Regulus* og *Jairus* nævnes paa samme Maade i Visitatsbogen (Grundtvigs Udg. S. 32, jfr. Kommentaren

sst. S. 145) og i det tilsvarende Stykke i Fortalen til „Sjælens Lægedom“, se nærv. Udg. I 327.

S. 231 L. 17. (dem) *som skal det bæere faar*, ∴: (dem) som skal foreholde (Menigheden) det, d. e. Præsterne, jf. proponere foran S. 221 f.

S. 231 L. 19 f. Jfr. Matth. 11.17.

S. 231 L. 21. *wbærig* = „ustyrlig“. Kalkar IV 540.

S. 231 L. 23 ff. Til dette Stykke svarer flg. i Musculus' Forord: *„Nach dem aber nun derhalben im anfang dieses 56. Jars/ vnd sonderlich die Zwölff tag/ wie man sie pflaget zu nennen/ vom Christag an/ bis auff Trium Regum/ welche sonst in sonderheit in acht gehabt werden/ als nach denen sich das gantze Jar durch vnd durch im gewitter vorhalte/ solch gros vnnnd vnerhört gewitter/ so vil/ manichfaltige/ vnd erschreckliche Zeichen vnd wunderwerck . . sich haben zugetragen/ Haben wir daraus gewißlich nichts anders oder gewissers abzunemen . . denn das diß Jar/ ein sonderlich Jar werden wolle . . Das aber nach solchem erschrecklichen vngewitter vnd wunderzeichen/ auch zum vberfluß/ ein Comet am Himel . . sich hat sehen lassen/ sich mit dem schwantz oder straal inn alle winckel vnd ecken gewendet/ . . Ob es aber etwas anders oder geringers bedeute/ dann eben das/ das Gott gleich/ in diesem Cometen/ seine eigene hand aus dem Himel raus recke/ vnd die ruthen darein gefasset habe/ mit ausgestrecktem arm die ruthe weise vnd anzeige/ wie er mit feusten drein schlagen will/ vnnnd den lang gedroeten zorn ins werck bringen/ dass will ich die Astrologos lassen streitten vnd fechten.“* Kometen omtales udførligt i Helvaderus' *Silva Chronologica circuli Baltici* 1624. II S. 157, hvor ogsaa Solformørkelsen beskrives; Dyrtiden omtales sst. S. 158.

S. 231 L. 31. Denne Spaadom har jeg ikke kunnet finde Hjemmel for hverken i de gamle Spaadomsbøger eller hos Johs. Hilten, som ellers er Palladius' Hovedkilde for Forudsigelser.

S. 232 L. 1—S. 233 L. 4 svarer til Visitatsbogen, Grundtvigs Udg. S. 122 L. 23—S. 123 L. 32, en Jævnstilling af de to Texter findes i Kommentaren hos Grundtvig S. 16.—Exempelvis kan anføres Texten i Haandskriftet af Visitatsbogen svarende til Texten foran S. 232 L. 1—9: *„Band skall eders sogneprest setthe ij gange om aaret, i det allerminde effter kongens ordinantz, den søndag for Juull och den søndag for Paasche, da schall hand vare dem alle adt som iche maa gaa till sacrametet, som er aabenbarlig mand drabere, hoerkarle, skierleffnedtz folch, boles folch, aabenbarlig*